

Kulturimut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq
Landsstyremedlem for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Inatsisartunut ilaasortaq
Palle Christiansen, Demokraatit

Meeqqat atuarfianik nalilersuineq pillugu inatsisartuni ilaasortap Palle Christiansenip apeqqutaanut ilinniartitaanermut naalakkersuisumit alakkatigut akissut

Inatsisartut Suleriaasissaanni § 36 imm. 1 naapertorlugu meeqqat atuarfianik nalilersuineq pillugu naalakkersuisunut arlaqartunik apeqquteqarputit.

Apeqqut nr. 1.

"Meeqqat atuarfiani ilinniartitsinerup nalilersornissaa qanoq ingerlanneqassava? Apeqqutip akissutaani isummap erseqqissuunissaa piimasaavoq: nalilersueqataasussat allaminngaaniit nalilersuisoqarfimminngaaneersuussanersut imaluunniit allaminngaaniit siunnersuuartuussanersut? Angerneruppat, taava sorleq?; Nalilersukkat kikkunntu tamanut tusarliunneqassappat? Angerneruppat, taava sumi tusarliunneqassappat? Taava qeq-qaninngaaniit atuarfik qanoq akulikitsigisunik nalilerneqartassava?"

Meeqqat atuarfiat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 21. maj 2002-meersoq aqqutigalugu, "Perorsaaneq inerisaanerlu pillugit ilisimatusarneq kiisalu atuarfiup ingerlanneqarneranik suliiaanillu nalilersuineq", aalajangersagaavoq.

Suliassat tamakku isumagineqarnissaannut perorsaanermit ilisimatusarnermik, nalilersuisarnermik ilinniaatsinullu institut-i pilersinneqassaaq. Institut-i taanna ilinniaatsinut Institut-i maanna ilisimatusarfiup ataani pilersinneqareerpoq inerisaavik suleqatigalugu.

Nalilersuineq nalilersuinermik institut-imi, KIIP-ip meeqqat atuarfiannut immikkoortortaarfianut atasumi ingerlanneqassappat, tamanna meeqqat atuarfianni atuartitsinermik nalilersuinerussanngilaq kiffaanngitsaq. Ilinniaatsinut Institut-ip ilisimatusarfimmi pilersinneqarnera pivoq ilisimatusarnermi kiffaanngissuseqarnissaaq illersorsinnaaniarlugu kiisalu Institut-ip ilisimatusarnermik, ilinniaatsinik nalilersuinermillu suliassaasa isumagineqarnerini kiffaanngissuseqarnissaaq qulakkeerniarlugu.

Atuarfitsialammik aqqissuussinermit paasinarsivoq, meeqqat atuarfiata suliiaanik nalilersuineq pingaaruteqartuusoq, ineriartortitassaq nukittorsagassarlu. Suliassap tamatumaa isumagineqarnissaanut inerisaaviup

J.nr. 01.25.01/06XM-
KIIP-00013
Dok nr. 148606
Dato 03/03 2006
Postboks 1029
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 20 73
Kiip@gh.gl
www.nanoq.gl/kiip

ataani nalilersuisarnermik immikkoortortaqaarfik pilersinneqarpoq. Nalilersuisarnermik immikkoortortaqaarfiup suliassaraa atuartitsinerup pitsaassusianik aammalu atuartut atuartinneqarnerminnit pissarsiarisaannik atuariit iluminni nalilersuisarnerisa nukittorsarnissaat, periusissaliorneq avataaniillu nalilersuisarnermut sakkussiorneq, misileraanerit, misilitsinneri atuarnermillu misilitsittarnerit ilanngullugit kiisalu paasissutissanik toqqorsivimmik (databasemik) siuarsaaneq aammalu misissuinerit ingerlattarneri aqputigalugit meeqqat atuariata suliaanik uppersarsa-tissarsiorneq. Aammaattaaq pilersaarutaavoq, meeqqat atuariannik avataanit sullissisarfiimmit nalilersuisarneq, Ilinniaatsinut Institut-imit isumagineqassasoq, danskit nunallu allat ilisimatusarnermik nalilersuisarnermillu sullissisarfiit kiffaanngissuseqartut suleqatigalugit.

Atuariit ilinniartitsisullu iluminni nalilersuisarnerisa nukittorsarnerinik suliat siuarsimasuupput, ilaatigut nalilersuinerimi periutsit sakkussallu nutaat kiisalu ingerlaavartumik nalilersuisarnermut ilitsersuutitut atortussat suliarineqareerlutik.

Atuartut atuartitsinermit pissarsiaannik avataanit nalilersuisitsineq eqqarsaatigalugu nalilersuinermik immikkoortortaqaarfiup Danmarks Pædagogiske Universitetimit professor Peter Allerup suleqatigalugu meeqqat atuarianni minnermut akullernullu avataaneersunit misiliutissat assigiaartunngortitat suliaaraat. Misiliutit kingullermik misilerarneqassapput 2006-imi upernaakkut, taavalu 2007-imiit 3. aamma 7. klassenut tamanut atuuttussanngortinneqassallutik.

Misiliutit taakku, alloriarnerni ilikkagassatut anguniakkat tunngavigalugit suliarineqartut, atuartitsinerup pitsaassusianik nalilersuinerimi qitiusumik sakkussaassapput kiisalu meeqqat atuariannik siunissami ilisimatusarnermut, nalilersuisarnermut aammalu siuarsaalluni sulinermut tunngaviussallutik.

2007-imi upernaamit misiliutit sanilliussinnaasat assigiaartinneqartullu aqputigalugit atuartitsinerup siuariartornera malinnaavigissallugu taamaalilluni periarfissaqalissaaq, tassani atuariit aammalu qitiusumik oqartussaqaarfiit atuartut, atuaqatigiit atuariillu angusaat tamaasa immikkoortillugit piffissap iluani sumiiffiinnilu malinnaavigisinnaalissallugit. Angusat meeqqat atuarianni soraarummeernerni angusat assigalugit Institut-ip qppersagaatigut tamanut ammasuussapput.

Ilanngullugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, ilinniaatsinut Institut-ip ilaatigut Western Washington University aammalu Center for Research on Education, Diversity and Excellence, University of California, Berkely kiisalu Educational testing services Princeton University suleqatigalugit atuartitsinerimi tunngaviusut periutsillu naammassisaqarluarfiunerpaat pillugit ilisimatusarneq aallaavigalugu atuartitsinerup pitsaassusianik nalilersuinermut sakkussat suliaralugit ingerlammagit.

Pilersaarutaavoq, atuartitsinerup pitsaassusia Ilinniaatsinut Institut-ip ukiut pingasut sisamakkaarlugit nalilersortassagaa, tassani atuarkiit alloriarfinni misilitsittarnermi soraarummeernernilu angusaat amerlassutsimikkut misissuinerit tunngaviliissallutik atuartitsinerup pitsaassusianik, atuarkinnit tunniunneqartunik, misissuinerit ilallugu. Eqqarsaataavoq, Ilinniaatsinut Institutip perorsaanermit ilisimatusarnermillu tunngaveqartillugit periutsit sakkussallu aallaavigalugit atuarkiit ukiut sisamakkaarlugit nalilersortassagaa, atuarkiillu piffissap taassuma iluani nalunaarsortarnermit ilusissat periusissallu assigiaartut aqutugalugit suliatik uppersaasiortassagaa.

Meeqqat atuarkiata inaarutaasumik soraarummeersitsinermit nuna tamakkerlugu angusai KIIP-ip saqqummersittagaatigut; "Folkeskolen"-ikkut tamanut saqqummiunneqartarput. Nutaatut 2003-miilli atuarkiit tamamik immikkut angusaat Inerisaaviup nittartagaatigut aaneqarsinnaavoq. Nittartagaq taanna (www.p-center.gl) soqutiginnittunit tamanit ammarneqarsinnaavoq. Angajoqqaat soqutiginnittullu allat angusat pillugit sukumiisumik paasissutissanik meeqqat atuarkianni aallernissaminut periarfissaqareerput. Paasissutissanik toqqorsivik (database) aamma atuarkiit pillugit paasissutissanik naleqquttunik ilaneqassaaq, soorlu atuarkiit ilinniartitsisui il.il., atuarkinnik aqutsinermit atortoq "Tabulex" 2006-imi upernaakkut atuarkinni tamani atuutilerpat.

Apeqqu nr. 2.

"Meeqqat atuarkiisa nalilersuisoqarfimmiit akuerisaasumiit avataaneersumik nalilersornissaa Naalackersuisut qanoq isumaqarfigivaat, taamaalluta nalilersuineq attaviitsoq nakerisarsiuunngitsorlu atussagaluaratsigu, aappaattullu misissuineq atuartut pikkorissusaat nunanut uagutsinnut assersuuttakkatsinnut naleqqiullugit sumut killinneranik tikkuussisuussagaluarat?"

Nunat tamat akornanni sanilliussiissutissanik misissuinerit aqutugalugit atuartitsinerup pitsaassusianik misissuinermit peqataanissamut Naalackersuisut itigartitsinngillat. Taamaattoq nunanut peqataasussanut pingaarutilinnik piumasaqaateqarpoq, maanna naammassiuminaatsitatsinnik. Siullermik soorlu Pisa-mi misissuinerit peqataanissaq akisoorujussuuvoq. Misissuinermit ukiuni 3-ni sivilissusilimmi peqataaneq 5 – 6 millionit akornanni akeqassaaq.

Aappaasaattut inuttassaqarnermut tunngatillugu inuit ukiumut tamakkiisumik sulisussat 3-4 ukiunik 3-4-nik sivilissuseqartumi pisariaqassapput. Inuttut isumalluutissat taakku misilliitsinnernik siuarsaanermik atuakkersornikkut sukumiisumik ilisimasaqaannasannngillat, naatsorsueqqissaarsinnaaneq ilisimatusarnermilu periutsit ilanngullugit, aammali oqaatsitigut piorsarsimassutsikkullu piginnaaneqassallutik misilitsinnermit atortut Pisap piumasaqaatanut

naleqquttuussappata. Assersuutigalugu Pisa-mit piumasaaqatigineqarpoq, misilitsinnermi atortut tuluit oqaasiinit kalaallit oqaasiinut nutserneqassasut kingornalu nutserneqaqqillutik.

Pisa ukiunik pingasukkaartunik ingerlavoq. Ukiuni 2000-imi (atuaaneq), 2003-mi (matematik) aammalu 2006-imi (science) misissuinerit ingerlanneqarput. 2009-mi suna misissorneqassanersoq sulii nalunarpoq. Pisa atuartunut 15-inik ukiulinnut naleqqussagaavoq.

Inerisaaviup nalilersuisartui piffissami aggersumi alloriarfinni misilitsinnermi sulianik ilaatigut pituttugaasimassapput. Taamaatumik inunnik isumalluutaasinnaasunik, Pisa-mik misissuineri peqataasinnaasunik, Inerisaavik immikkoortitsisinnaanngilaq.

Pisa-mik misissuineri toqqaannartumik peqataasinnaanermut periarfissaq alla tassaasinnaavoq, Pisa-mit atortut, nalinginnaasumik atugassanngortinneqartut, aallaavigalugit 9. klasseni assingusumik misilitsinneq. Pisa-mik misissuineri toqqaannartumik peqataanermut sanilliullugu tamanna isumalluutissat ikinnerujussuit atorlugit immaqa ingerlanneqarsinnaassaaq.

Apeqqutit nr. 3 aamma 4.

”Naalakkersuisut qanoq isumaqarfigaat, nalilersuinerup inernerisa kikkunnut tamanut takusassiarinissaat, taamaalillutik atuartut angajoqqaavisa paasiniassammassuk, meeqqamik qanoq angusaat pitsaatiginersoq allanut atuarfinnut naleqqiullugu?

Naalakkersuisut qanoq isumaqarfigaat atuaqatigiit karakteriisa agguaqatigiissinnerata tamanut takusassiarinissaa?”

Naalakkersuisut isumaqarput, meeqqat atuarfianni angusat pillugit siammasissumik ammaasoqassasoq. Taamaattoq tamanna pissaaq nalunaarsuisarneq pillugu inatsisip killissarititaasa iluani. Taamaattumik meeqqat atuarfianni inaarutaasumik soraarummeerni angusanik qarasaasiatigut paasissutissanik toqqorsivik Inerisaaviup suliarereerpaa saqqummersereerlugulu. Paasissutissanik toqqorsivik (database) (www.p-center.gl), tamanut ammasoq, inissisimaffinni assigiinngitsuni angusat pillugit ujarlerfigissallugu periarfissaqarpoq: Nuna tamakkerlugu angusat, nunap immikkoortuani angusat, kommunimi atuarfimmilu angusat. Aammattaaq klassit immikkut ataasiakkaat agguaqatigiissillugu angusaat Inerisaaviup nittartagaani nassaassaareerput.

Ikinngutinnersumik inuulluaqqusillunga

Doris Jakobsen
Landsstyremedlem